

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

תוכן

- א. קים להו לרבנן דינוקא מקרבא דעתיה גבי זוזי ... אזיל מזבין לכולהו נכסי דאבוה אבל גבי מתנה אי לאו דהוה ליה הנאה מיניה לא הוה יהיב ליה מתנה.....1
- ב. דברקנא לקדושין ... בן תשע שנים ויום אחד שבא על יבמתו קנאה.....3
- ג. ואין נותן גט עד שיגדל.....4
- ד. לחליצה ... דמקשינן אשה לאיש.....5
- ה. ולמיאונין ... קא משמע לן דלא כרבי יהודה.....6
- ו. והלכתא תוך זמן כלפני זמן.....10
- ז. והלכתא כגידל בר מנשה.....11
- ח. והלכתא כמר זוטרא.....11
- ט. והלכתא כאמימר.....11
- י. אמרו לו מעשה באמן של בני רובל ... ומתה וקיימו את דבריה.....12
- יא. המקיים קוצים בכרם ... לא קדש אלא דבר שכמוהו מקיימין ... שכן בערביא מקיימין קוצים בשדות לגמליהן.....14
- יב. קונין קנין משכיב מרע אפי' בשבת ... שמא תטרוף דעתו עליו.....15
- יג. לקטן אמרו קל וחומר לגדול.....15

דף קנו.

א. קים להו לרבנן דינוקא מקרבא דעתיה גבי זוזי ... אזיל

מזבין לכולהו נכסי דאבוה אבל גבי מתנה אי לאו דהוה

ליה הנאה מיניה לא הוה יהיב ליה מתנה

כבר התבאר לעיל דף קנה. שקטן לאחר שהגדיל¹, אף על פי שאינו יודע בטיב משא ומתן, יכול למכור ולקנות ולתת מתנה במטלטלין², ובקרקע שלו

¹ שו"ע וזנו"כ רלה ח

² ובמטלטלין אין ג"מ אם הם ממה שקנה בעצמו או שירש מאביו.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

שקנה או שנתנו לו מתנה, יש אומרים³ שאינו יכול למכור עד שיהא יודע בטיב מו"מ, משום שבקרקע צריך בקיאות יותר⁴. ויש אומרים⁵ שאפילו אינו בקי בטיב מו"מ, כל שאינו שוטה יכול למכור.

בקרקע⁶ שירש מאביו⁷, יש אומרים שאע"פ שיודע בטיב מו"מ אינו יכול למכור עד שיהא בן⁸ כ', שמא ימכור בזול מפני שדעתו נוטה אחר המעות, אבל בקרקע שקנה לא חיישינן לכך, שהרי ראינו שקנה הקרקע וניחא ליה בקרקע טפי מהמעות⁹, ויש אומרים¹⁰ שאם הוא חריף יכול למכור,

ולכו"ע¹¹ אם נתן קרקע שירש במתנה¹² מתנתו קיימת.

³ שו"ע ונו"כ שם ט וכן דעת הרי"ף.

⁴ בפעמו"ז הביא מחלוקת בקרקע שהגבו לו בחובו אם יכול למכור, דאפשר דכיון שהיה יכול למכור השמ"ח ה"ה שיכול למכור הקרקע שבא מחמתו. וכתב הרמ"א שמ"מ ב"ד מוכרין קרקעותיו כדי לפרוע חוב אביהם, וכתב בנה"מ דה"ה לחובות עצמם, מיהו דוקא לחובות אבל לצורך עצמו אין ב"ד נזקקין להעמיד לגדול אפוטרופוס למכור בנכסיו, ובפת"ש שם סק"ו שיש חולקים, ואף לגדולים מעמידים אפוטרופוס, עיי' שם,

⁵ טור בשם הרא"ש.

⁶ שו"ע ונו"כ שם ט

⁷ בשו"ע כתב דה"ה מה שירש משאר מורישיו (ודלא כהרמ"ה בשם איכא מרבוותא שמחלקים בין ירש מאביו לבין ירש משאר מורישיו), וכן מה שקיבל במתנת שכ"מ שיש לו דין ירושה, וכתב בערוה"ש דעבדים דינם בקרקע גם לענין זה.

⁸ בב"י הביא מחלוקת הראשונים אם בת שירשה קרקע יכולה למכור פחות מבת כ', וי"א שיכולה למכור דלא שכיח ולא גזרו רבנן, ובאחרונים נראה דלא פלוג, ועי' ח"מ וב"ש אהע"ז סימן נד סק"א, ועי' ערך ש"י כאן.

⁹ גם במתנה מסתמא טרח עבורו, או שהקטן נתן לו מתנה לפני בן ומחזיר לו, ולכאורה אם קנה קרקע אחרת, שוב נראה שאין להוסיף אחר המעות, אלא שמסתבר שלא פלוג בזה

¹⁰ טור בשם הרא"ש, ולא מצאתי למה לא הובא בשו"ע וברמ"א, ולדברי הסמ"ע ס"ק לה נרמזו במ"ש הרמ"א בסוף הסעיף דלא כיש חולקין, וכתב בכנה"ג דבסתם אמרינן שהוא חריף. פתחי חושן שם הערה לו

¹¹ שו"ע ונו"כ שם י בין במתנת בריא ובין במתנת שכ"מ, שאילו לא הגיע לו הנאה גדולה לא נתן, והוא דבר שאינו מצוי תמיד, ואמרו חכמים תקיים מתנתו כדי שיהיו דבריו נשמעים, וכתב בכנה"ג שמתנה שיש בה אחריות דינה כמכר, ומדברי הרשב"א למד שאף במתנה אינו נותן.

¹² ולא נתבאר אם איירי כשיודע בטיב מו"מ או לא, ואפשר דמיא למכירה בקרקע שקנה, ולכל חד בשיטתו, כמו שנתבאר לעיל, שוב ראיתי במאירי שכתב שאין מתנתו מתנה אא"כ יודע, ודעת שאר פוסקים שאפילו אינו יודע. וכתב בד"מ בשם הרא"ש שקודם שהגדיל אין מתנתו מתנה בקרקע, אבל במטלטלין כבר נתבאר לעיל שמתקנת פעושות יכול לתת גם במתנה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

משהגיע לשנת עשרים¹³ שלימות¹⁴ יכול למכור אף קרקע שירש¹⁵, ויש אומרים¹⁶ אפילו אינו יודע בטיב מו"מ¹⁷.

ב. דנדקנא לקדושין ... בן תשע שנים ויום אחד שבא על יבמתו קנאה

כבר התבאר במסכת יבמות דף צו: שביאת קטן¹⁸ אינו קונה ביבמה מן התורה כלל, שהרי קטן אין לו קניין מן התורה, מ"מ כיון שביאת קטן של בן ט' שנים ויום אחד נחשבת ביאה, כגון לענין עריות שהוא נהרג עליו אם היא גדולה, כך גם לגבי יבמה אף על פי שלא קנאה משום שאין לו קניין, מ"מ עשאו רבנן כמאמר בגדול.

לפיכך אם בא קטן בן ט' ויום אחד על יבמתו פסלה על כל האחין. ואם אחר שבא עליה חזר אחיו הגדול ובא עליה או על צרתה או עשה מאמר או נתן גט או חליץ לה או לצרתה פסלה על הקטן, וצריכה גט משניהם וחליצה.

¹³ שו"ע ונו"כ שם

¹⁴ וכתב בשו"ע סעיף יא בד"א שיכול למכור קרקע אביו, כשהוא בן כ' והביא ב' שערות, או שנולדו לו סימני סרים, אבל אם לא הביא ב' שערות ולא נולדו לו סימני סרים, קטן הוא ואין ממכרו מכר אפילו בנכסיו עד שיגדיל ויגיע לרוב שנותיו, שהם שלושים ושש, ועי' פעמו"ז אם צריך ל"ו שנים שלימות.

¹⁵ וכתב עוד בסעיף יב, מכר קודם שנתברר שהוא גדול, כגון קודם עשרים ולא הביא ב' שערות ולא נולדו לו סימני סרים, ולאחר זמן הביא ב' שערות שעתה נתברר שעכשיו הגדיל, אין מכירתו שמכר עד עתה כלום, אבל בסימני סרים מבין עשרים נעשה גדול למפרע מבין י"ג שנה ויום אחד, וממכרו קיים, ועי' בסמ"ע שם.

¹⁶ וכתב הרמ"א דלא כיש חולקים, ופירש הסמ"ע דבא לאפוקי מדעת הנ"י בשם הריטב"א דאף אם הוא בן כ' צריך שיהא גם הריף.

וכתב בשו"ע סעיף יא בד"א שיכול למכור קרקע אביו, כשהוא בן כ' והביא ב' שערות, או שנולדו לו סימני סרים, אבל אם לא הביא ב' שערות ולא נולדו לו סימני סרים, קטן הוא ואין ממכרו מכר אפילו בנכסיו עד שיגדיל ויגיע לרוב שנותיו, שהם שלושים ושש, ועי' פעמו"ז אם צריך ל"ו שנים שלימות.

וכתב עוד בסעיף יב, מכר קודם שנתברר שהוא גדול, כגון קודם עשרים ולא הביא ב' שערות ולא נולדו לו סימני סרים, ולאחר זמן הביא ב' שערות שעתה נתברר שעכשיו הגדיל, אין מכירתו שמכר עד עתה כלום, אבל בסימני סרים מבין עשרים נעשה גדול למפרע מבין י"ג שנה ויום אחד, וממכרו קיים, ועי' בסמ"ע שם.

¹⁷ וכתב הרמ"א דלא כיש חולקים, ופירש הסמ"ע דבא לאפוקי מדעת הנ"י בשם הריטב"א דאף אם הוא בן כ' צריך שיהא גם הריף.

¹⁸ שו"ע ונו"כ אבהע"ז קע מז

תרומות והנצחות | בנק הדואר | ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

וכשבא¹⁹ על יבמתו ומת, חולצת ולא מתייבמת, שאין ביאתו קונה קניין גמור כנזכר, ואינה אלא כמאמר בגדול ויש עליה זיקת שני יבמין²⁰. שאמרו חכמים כל יבמה שיש עליה זיקת שני יבמין אפילו אין לה צרה, חולצת ולא מתייבמת.

ועל אף²¹ שקטן מבן ט' שנים ויום אחד ואילך ביאתו נחשבת לביאה, וקונה ביבמתו מדרבנן, דוקא ביבמתו דבביאה תלה רחמנא, עשו ביאת קטן הואיל וביאתו ביאה כמאמר בגדול, וקונה מדרבנן²², אף על גב דעדיין קטן הוא ואין שאר מעשיו כלום.

אבל באשה דעלמא לא, שלא תקנו נישואין לקטן, אף על גב דביאתו ביאה קידושיו אינן קידושין, לפיכך נשא אשה ומת ולו אח, פטורה מן חליצה ומן הייבום, שאין קניין קטן כלום עד שיביא שתי שערות.

וכל זה במת קודם שנעשה בן י"ג אבל אחר י"ג אפי' נבדק קודם מותו ולא הביא סימנים חישינן שמא נשרו ומכ"ש כשמת בלא בדיקה²³.

ג. ואין נותן גט עד שיגדל

עוד התבאר שם שבן ט' שנים ויום אחד שבא על יבמתו שהתבאר שקנאה כמאמר שהיא אשתו מדרבנן, מכל מקום אינו יכול לפוטרה בגט, שאין גיטו גט ואין חליצתו חליצה עד שיגדיל, ויחזור ויבא עליה בגדלות לשם קניין גמור שאז היא אשתו גמורה מן התורה, ואז יכול לפוטרה בגט לבדו.

ואם לא בא עליה אחר שהגדיל ובא להוציאה, צריכה גט וחליצה, גט מדרבנן לביאתו, וחליצה מן התורה לזיקתו.

¹⁹ שו"ע ונו"כ קעד ו

²⁰ שמיתת הקטן אינה מפקיעה זקתו כמו שמיתת הגדול אינה מפקיעה זיקת מאמרו

²¹ שו"ע ונו"כ קסו א, וקעב טז

²² ומ"מ זוכה בנכסי אחיו רש"י פ' יוצא דופן ועיין סימן ק"ע ס"ק י"א, ב"ש שם קסו א

²³ ונרא' לע"ד דאפילו יש ספק אם נבעלה דא"א להתיר מכת ס"ס שמא לא נבעלה ואת"ל נבעלה שמא לא הביא סימנים כי הספק לא נבעלה לא נחשב ספק כלל כו' וגם הספק הב' שמא לא הביא סימנים אינו ספק המועיל מפני חזקה דרבא כו'. בית מאיר ע"ש באורך

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

ואם בא עליה כשהוא קטן ומת קודם שהגדיל או מת אחר שהגדיל אבל לא חזר ובא עליה משהגדיל ולו אה, הרי זו חולצת ולא מתייבמת, אינה מתייבמת מפני²⁴ שיש על יבמה זו זיקת ב' אחים, שבביאה זו של קטן לא יצתה מיד זיקת נפילה ראשונה וחלה עליה ג'כ זיקת נפילה שנייה ע"י הביאה הזאת, וא"כ היא זקוקה לאחיו זה מכח נפילות ב' אחים²⁵, לכך צריכה חליצה. ואינה פטורה בולא כלום, שמן התורה זקוקה היא מבעלה הראשון.

ואם משהגדיל נשא אשה אחרת ולא חזר ובא על היבמה משהגדיל, ומת, שתייהן חולצות ולא מתייבמות, היבמה אינה מתייבמת משום שיש בה זיקת שני יבמים, והשנייה הרי היא צרת זיקת שני יבמין שהיא אסורה מדרבנן משום אשת אח שלא במקום מצוה, והוא לה כצרת ערוה שאינה מתייבמת, ומ"מ חליצה צריכה שמן התורה זקוקה היא.

ד. לחליצה ... דמקשינן אשה לאיש

עוד התבאר שם דף סא: ודרף קה. שקטן – כשם שאין ביאתו קונה מן התורה בעוד שהוא קטן, שאין קניין לקטן מן התורה²⁶, כך אין חליצתו חליצה, דאיש כתיב בה בחליצה ולא קטן, דכתיב (דברים כה פסוק ז) ואם לא יחפץ האיש לקחת את יבמתו וגו', ולפיכך קטן אינו חולץ עד שיגדיל, והוא שיהיה בן י"ג שנה ויום אחד, ויבדקוהו שהביא ב' שערות אחר שהגדיל²⁷.

אבל אם הביא ב' שערות קודם שהגדיל אינו נחשב גדול על ידן, מפני שהם שומא ודרכן לנשר אלא א"כ יביא אחרות אחר שהגדיל, ומ"מ אם מוצאין לו שתי שערות אחר שהגדיל²⁸ לא היישינן שמא היו קודם לכן וסופן לנשר, ששומא לא שכיח.

²⁴ ט"ז שם א וב"ש ב

²⁵ והתורה אמרה כי ישבו אחים יחדיו ומת אחד מהם, משמע דוקא כשיש עליה זיקת יבם אחד ולא שיש עליה זיקת שני יבמים, ואף על גב דזיקתה מן הקטן אינו אלא מדרבנן, מ"מ אסמכיה אהאי קרא, ואין הלימוד הזה אלא אסמכתא בעלמא מדרבנן ולא לימוד גמור, דמן התורה לא אשכחן זיקת שני אחין. לבוש וב"ש שם ב

²⁶ שו"ע ונו"כ אבהע"ז קסז ג

²⁷ כמ"ש בנדה מ"ז א' מ"ח ב' דלחליצה לא סמכינן אחזקה דרבא. ביאור הגר"א שם ג

²⁸ ואם חליץ אחר י"ג ולא נבדק ואחר זמן בדקו אותו ומצאו לו שערות אי מחזקי אותו בגדול למפרע ע' בה"מ ס' ל"ה ומ"ש שם. פ"ת שם ב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

וכן קטנה על אף שלענין יבום כשהיא מבת ג' שנים²⁹ ויום אחד ביאתה ביאה לכל דבר, ואם בא עליה יבם קנאה קניין גמור והיא אשתו לכל דבר, ואם בא להוציאה מוציאה בנט. אבל לענין חליצה אינה חולצת עד שתגדיל, והוא שתהא בת י"ב שנים ויום אחד, ויבדקה שהביאה ב' שערות. ואפילו בדיעבד אין חליצת קטנה חליצה³⁰.

ה. ולמאוננין ... קא משמע לן דלא כרבי יהודה

כבר התבאר ביבמות דף קיז. ובגיטין דף סה. שקטנה³¹ שאינה בת שתיים עשרה ולא הביאה סימני בגרות כל עוד אביה חי ונוכה³², קידושיה ונישואיה אינם כלום, אלא אם כן קידשה אביה³³.

אין לה אב³⁴ והשיא³⁵ אחיה או אמה לדעתה, בעודה קטנה, או שהשיאה אביה כשהיא קטנה, ונתאלמנה או נתגרשה בעודה קטנה, שהרי היא כיתומה בחיי האב ואין לאב עוד רשות בה, והשיאה האב אח"כ לדעתה פעם שנית בעודה קטנה³⁶, באלו אין הקידושין קידושין דאורייתא שהרי אין מעשה קטנה כלום, ולאחרים אין רשות עליה ואין קידושיה תופסין בה אלא מדרבנן, לפיכך אם אחר כך אינה חפיצה בבעלה אינה צריכה ממנו גט, מ"מ אמרו חז"ל כיון שהיתה מוחזקת לבריות לאשת איש שהרי תקנו לה

²⁹ שו"ע ונו"כ שם ד

³⁰ ב"ש שם ד. ונ"ל טעמא משום דחליצה בדידה תלה רחמנא וחליצה נעלו, ואיפטר בה את עצמה, ואין מעשה קטנה כלום. לבוש שם

³¹ שו"ע ונו"כ אבהע"ז לו יא

³² שאם אינו נוכח כגון שנסע למדינת הים י"א שיכולה להתקדש ויכולים אחיה ואמה לקדשה כדי שלא ינהגו בה מנהג הפקר. שו"ע ונו"כ שם יד

³³ וכן אם השיאה אביה ונתאלמנה או נתגרשה בחיי אביה, הרי היא ברשות עצמה אף על פי שעדיין היא קטנה, דכיון שנשאת יצאה מרשות אביה לגמרי ושוב אין לאביה רשות בה לעולם, אבל אם קדשה ולא השיאה ונתאלמנה או נתגרשה כמה פעמים מן הארוסין קודם שתיבגר, הרי לא יצאה מרשותו לגמרי. שם ג

³⁴ שו"ע ונו"כ שם קנה א

³⁵ כתב הנ"י בשם הרמב"ן וכמה פוסקים דווקא אם השיא צריכה מיאון אבל נתקדשה ע"י אמה ואחי מדעת' והיא לא קבלה הקדושי' א"צ מיאון שלא מצינו שליחות לקמן וכן דייק מהרש"ל מסמ"ג. ב"ש שם א

³⁶ לא גרע מיהא כח האב מכח אמה ואחי' לבוש וב"ש שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

נישואין, לא תצא ממנו בלא כלום שלא יאמרו אשת איש יוצאת בלא כלום, אלא צריכה מיאון. ויוצאה ממנו במיאון שתמאן בבעלה³⁷.

איזו היא³⁸ קטנה שצריכה למאן, שיערו חז"ל מבת שש שנים עד עשר שנים בודקין אותה לפי יופי דעתה³⁹, אם יודעת לשמור קידושיה ושהם קידושין, לא שתשמור אותן כדרך שמשמרת האנוז והתמרה וכיוצא בהן, אלא שתשמור אישותה שנראית כאשת איש, הרי זו צריכה מיאון, ואם אינה יודעת לשמור קידושיה אלא הולכת לבית אמה כאילו לא נתקדשה מעולם אינה צריכה למאן, ופחותה מבת שש אפילו היא חכמה ונבונת לחש ביותר ויודעת לשמור קידושיה אינה צריכה מיאון, ויתירה על בת עשר אפילו סכלה ביותר ואינה יודעת לשמור קידושיה צריכה מיאון. וי"א⁴⁰ שאם הגיע לעונת הפעוטות מסתמא צריכה מיאון, ואם יודעת לשמור קידושי' אפי' פחות מו' צריכה מיאון ויש להחמיר לחוש לשיטה זו. וי"א⁴¹ דכל זה

³⁷ אבל אם השיאוה שלא לדעתה או אפילו לדעתה ואינה יודעת לשמור קידושיה, אפילו מיאון אינה צריכה.

שם

³⁸ שו"ע ונו"כ שם ב

³⁹ היינו לפי גירסת הר"ף והרמב"ם פ' התקבל הפעוטות מקחן ופירש רמב"ם דר"ח קאי על פעוטות היינו מבת ו' ועד בת ו' אר"ח כל שיכולה לשמור קדושיה צריכה מיאון ופירש רמב"ם דר"ח קאי על פעוטות היינו מבת ו' ועד בת ו' כ"א לפי חורפיה והיינו חורפיה שיוודעת לשמור קידושין, אבל פחות מבת ו' בזה לא דיבר ר"ח ואפי' יודעת לשמור קידושין א"צ מיאון, ולענין גט אפי' פחות מו' מקבלת הגט היינו צרור וזרקתו מתגרשת בקדושי אביה לפי גירסת הרמב"ם והטעם מבואר בר"ן פ' התקבל קידושין שהם כסף וצריכה שמירה מ"ה לענין קידושין צריכה להיות עכ"פ שיעור פעוטות ומ"ש בכ"מ פ"ד מה"א לרמב"ם אף פחות מו' ויודעת לשמור קידושין צריכה מיאון, תמוה בעיני דהא כתב פי"א מה"ג להדיא אפי' אם יודעת לשמור קידושין א"צ מיאון כמ"ש המחבר כאן לשונו. ב"ש ג

⁴⁰ דעת הרמ"ך שהביא הכ"מ פ"ד מה"א ס"ל אף פחות מו' כל שיוודעת לשמור קידושיה צריכה מיאון וס"ל כל חד שיעור בפני עצמה הפעוטות מסתמא צריכה מיאון, ואם יודעת לשמור קידושי' אפי' פחות מו' צריכה מיאון וכן לגירסת רש"י ותוס' והרא"ש שם צרור וזרקתו שיעור למיאון והיינו מ"ש ר"ח אם יודעת לשמור קידושי' והיא פחות מו' כמ"ש הר"ן פ' המקבל במיאון שהוא קידושין דרבנן א"צ שיעור פעוטות ולעיל סימן קמ"א הביא המחבר דעתם לפי גירסתם ממילא במיאון אפילו פחותה מו' צריכה מיאון וכאן השמיט דעתם אפשר דס"ל כיון שהיא רק קידושין דרבנן מקיל וגם לשיטות הרמב"ם שהביא בסמוך בהג"ה והיינו שיטת הראב"ד כמ"ש פ"ד מה"א ופ"א מה"ג ובעל המאור דף תמ"ב ס"ל תרי שיעור הן נינהו ור"ח איירי אפילו פחות מו' צריכה מיאון כשנתקדשו ע"י אחיה לכן נראה להחמיר בזה דצריכה מיאון אף בפחות מו'. ב"ש שם ג

⁴¹ דאז הוי כפיתוי בעלמא ופיתוי קטנה הוי כאונס שם בש"ג וברמב"ם פ"ד מה"א כתב אפילו נתקדשה מדעתה בלא דעת אמה ואחיה צריכה מיאון, ואפשר לטעמיה אזיל דס"ל אף פיתוי קטנה לא הוי כאונס וכן יש לדייק מרש"י פ' התקבל דף ס"ה ד"ה כנגדן דס"ל דקידושין ע"י עצמה מהני ויש ליישב גם משמע שם דרש"י שם לא ס"ל כרמב"ן שהבאתי בס"ק א', ועיין בת"ה סי' ר"ח דפוסק בהלך למ"י ונתקדשה בעצמה הוי קידושין. ב"ש שם ה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

כשנשאת לדעת אחיה ואמה, אבל אם נשאת שלא לדעתך, אינה צריכה למאן, וי"א⁴² שאם הגיעה לפעוטות, צריכה למאן גם בנשאת שלא לדעתך.

וכבר התבאר במסכת כתובות דף לו. עד מתי⁴³ הבת ממאנת, עד שתביא שתי שערות אחר י"ב שנה, אבל כל זמן שלא הביאה שתי שערות יכולה למאן עד שתהא בת עשרים שנה, שכל זמן שאינה בת עשרים ולא הביאה שתי שערות חשובה כקטנה,

וכבא התבאר במסכת יבמות דף יב: שבכל מקרה בו יש ספק על אשה האם הגיע לגיל גדלות, והאם היא איילונית, ואפילו יש סימנים שהיא איילונית, משנכנסה להריון⁴⁴ נפשט ספק זה והרי זה הוכחה על גדלותה ועל כך שאינה איילונית.

וי"א⁴⁵ שאפילו לפני שהגיעה לגיל שתיים עשרה הרי זה סימן על גדלותה. וי"א⁴⁶ שהריון אינו אלא סימן לענין שלא תוכל למאן אך אינו ודאי גדולה. וי"א⁴⁷ שאינו נחשב סימן עד שתלד לאחר גיל שתיים עשרה ולכן אינו מועיל לענין חליצה. אולם לענין מיאון נחשבת גדולה, ואינו יכולה למאן אפילו אם ילדה קודם שנהיית בת שתיים עשרה⁴⁸.

⁴² ס"ל שיעור ר"ח ושיעור הפעוטות תרי שיעורים הם שיעור ר"ח איירי כשנתקדשה ע"י אחיה והפעוטות איירי כשנתקדשה ע"י עצמה. ב"ש שם ו

⁴³ שו"ע ונו"כ אבהע"ז קנה יב

⁴⁴ רמ"א קנה יב

⁴⁵ ביאור הגר"א שם אות מז. ועיינן ערוך השולחן קנה סעיף מא וז"ל "מדברי שאר הפוסקים מתבאר דבנים בכל זמן הוה כסימנים לאחר הזמן וגם כשילדה מקודם הוי גדולה אלא שיש מי שסובר דבנים הם עדות לסימנים ואף אם לא נמצאו חיישינן שמא נשרו, וי"א עוד דאפילו מזמן שנתעברה אינה ממאנת דגם עיבור הוי כסימנים או עדות הוא לסימנים וחוששינן שמא נשרו ולפי"ז הוה ספק תורה"

⁴⁶ בב"ש שם ומתוס'

⁴⁷ דעת הרמב"ם וכן משמע דעת ההמחבר שם. עיי"ש ב"ש יח וב"ש קסט יא ועיינן בערוך השולחן קנה מא וז"ל ערוה"ש שם מדברי הרמב"ם פ"ב מאישות דין ט' ופי"ט דין י"ד מתבאר כפשטיה דבנים הם כסימנים ממש ואם ילדה אחר י"ב שנה הוה סימן גדלות אף על פי שלא הביאה שתי שערות ואם ילדה מקודם אין זה סימן גדלות ועדיין היא קטנה כמו סימנים קודם הזמן.

⁴⁸ אבל הריון גם לענין מיאון אינו סימן קודם שנהיית בת שתיים עשרה. ב"ש שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

ועוד התבאר שם דף קז: שבסוף תקופת הראשונים, יש שתיקנו שלא למאן, ויש שהוסיפו שאף החרימו שלא למאן⁴⁹. וכשמיאנה בדיעבד, יש שכתבו⁵⁰ שאין להתירה לאחר בלא גמ, ועל הנושאה בלא גמ, אנהנו אומרים ופורץ גדר ישכנו נחש, ואם רוצה לחזור לבעלה הראשון, צריכה קידושין חדשים, ומכל מקום יש שכתבו שאם נישאת לאחר על פי המיאון, לא תצא⁵¹. ויש שכתבו שהמיאון אינו חל כלל, שכיון שתיקנו שלא למאן, ואף החרימו לדעתם שלא למאן, אומרים בזה שכל מקום שאמרה תורה לא תעשה, אם עשה לא הועילו מעשיו⁵².

ומכל מקום במקום הצורך כגון כשבעלה עומד למות, ותהא זקוקה לאחיו ליבום, ויש חשש שתבא לידי עיגון, או כשבעלה אינו יכול להזקק לה לא תיקנו שלא תמאן, וממאנת לכתחילה⁵³.

תקנה זו שלא למאן התפשטה בארץ אשכנז, ושנים רבות שלא מיאנה שם בת. ובארצות ספרד, כתבו אחרונים שלא פשט איסור המיאון⁵⁴, ונהגו למאן, ואף בדורות האחרונים⁵⁵, ויש סוברים שבדורות האחרונים חששו לכך אף בארצות ספרד ונהגו שלא למאן⁵⁶. יש מן האחרונים שלא חששו לתקנת הראשונים וסוברים שאף בזמן הזה

⁴⁹ עיין אנציקלופדיה תלמודית כרך מו, [מיאון] טור קעא במקורות תקנה זו והוא מחשב ששמי הארץ יבואו לטעות לומר שאשת-איש יוצאת בלא גמ, ועוד שכיון שהמיאון הוא דבר שקל לעשותו, שאין צריך אלא שתאמר "אין רצוני בפלוגי בעלי", יעשהו עמי הארץ בלא חכם, והם אינם בקיאים להכיר בממאנת כשאינה קטנה, ובשאר דברים שהמיאון תלוי בהם, ועוד שיבואו למאן אף בקטנה שנתקדשה על ידי אביה ונתיתמה, שקידושיה מן התורה, ואינה יכולה למאן, ויש שהוסיפו שאף כשבאה למאן בפני דינים מומחים, יש לחוש שמא היא גדולה, שאין אנו בקיאים היום בדיני קטנות

⁵⁰ מהר"י מינץ סי' יג

⁵¹ יש"ש יבמות פי"ג סי' יז

⁵² שו"ת פרח מטה אהרן סי' סח

⁵³ בני משה ד"ה ראיתי; שו"ת שעא"פ סי' קיב, וסי' קיג

⁵⁴ שו"ת מבי"ט ח"ג סי' נד; שו"ת מהרש"ם אה"ע סי' רג, וע"ש סי' רז; תשו' ר"ח בנבנשתי שם. ועי' שו"ת רדב"ז ח"ו סי' ב ושו"ת מהר"י בן לב ח"ד סי' י ושו"ת אבקת רובל סי' פה – פט ודברי ריבנות סי' שעח ולחם רב (די בוטון) סי' כד ושו"ת ר"ב אשכנזי סי' ו ויט ואהלי יעקב (מהריק"ש) סי' כו וכו' ושו"ת מהרש"ך ח"א סי' כג – כד וכח – ל ושו"ת מהר"י באסן סי' קב ושו"ת מהרי"ט ח"א סי' מ – מא ונא ושו"ת פני משה (בנבנשתי) ח"א סי' יז – יח, ועוד, שדנו על מיאון, ולא הזכירו שתיקנו שלא למאן, וכן נפסקו בשו"ע אה"ע שם דיני מיאון, ושם כב, שהוא אף בזה"ז, וכ"כ ברמ"א שם בדעתו, וכ"כ בדעתו בתשו' ר"ח בנבנשתי שם.

⁵⁵ משפטים ישרים (בירדון) ח"א סי' רכה ורם ותורות אמת לשו"ע שם ושו"ת הלכה למשה (אלבאז) אה"ע סי' מג ד"ה ובנד"ז ושו"ת רב פעלים ח"א אה"ע סי' יב ד"ה ואין לחוש ושואל ונשאל ח"ה אה"ע סי' עג והל' אישות דיני מיאונין ועולת איש אה"ע סי' ה ומנחת העומר אה"ע סי' ל. ועי' קובץ קרן דוד (ג'רבא) הוברת א' אות ד – ה, מה' בדבר.

⁵⁶ עי' רוח חיים (פלאג'י) לשו"ע שם ומשפט וצדקה בעקב ח"א סי' יז אות א וח"ב סי' ז.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

יכולה למאן⁵⁷, ויש שצידדו לומר להלכה שלכתחילה לא תמאן, אבל אם מיאנה, תינשא לכתחילה⁵⁸.

ויש שכתבו שבשידוע שנעשה המיאון בפני עמי הארץ שאינם בקיאים בדיני המיאון, אין לסמוך עליו, שמא לא נעשה המיאון כראוי⁵⁹, שהוא תלוי בהרבה דברים, אלא שאם לאחר זמן נתברר שהמיאון נעשה כראוי, מועיל, והיא מותרת להינשא.

ו. והלכתא תוך זמן כלפני זמן

כבר התבאר לעיל דף קנה: שפחות מבין⁶⁰ עשרים שמכר קרקע שירש מאביו, חוזר⁶¹ ומוציא מיד הלוקחות בין קודם עשרים בין אחר עשרים, וכשבא להוציא הקרקע מוציא גם כל הפירות שאכל הלוקח⁶², ואם הוציא הוצאות מחזיר לו הוצאותיו, ואם השביח שמין לו כדין יורד לנכסי הבירו⁶³.

מכר כשהוא פחות מבין כ' ונעשה בן כ' ולא מיחה שוב⁶⁴ אינו יכול לחזור.

⁵⁷ מהר"י מינץ שם ורמ"א בשו"ע שם וד"מ שם י, בשם ר' יעקב פולק, שכן נהג למעשה (ויש"ש שם בשם גדול אחד בדורו אשר לפני), ועי' דעת קדושים (אייזנשטט) מזכרת רבני אימליאה ע' 38; רמ"א שם; לבוש שם; שו"ת מהרשד"ם אה"ע סי' רג; תשו' ר"ח בנבנשתי שם; ב"ח שם אות ה; עי' ט"ז שם ס"ק יא, ושו"ת אדמו"ר הזקן שם ושו"ת צ"צ (לובאוויטש) אה"ע סי' שה אות א, בדעתו; שעא"פ שם (עמ' שעב); שו"ת אדמו"ר הזקן שם; עי' צ"צ שם, שכ"ד כל מפרשי השו"ע שסתמו ולא חלקו על הרמ"א; עי' שו"ת הרי"מ אה"ע סי' כא, שדן למעשה על מיאון. ועי' תשו' ר"א הכהן במוריה קובץ סב עמ' יד, שדן על מיאון, ואפשר שכיון שמדובר שם שברח בעלה ממנה, ה"ו כמקום הצורך. ועי' שו"ת מהר"ל החדשות סי' רט בשם ר"ש לנדא ותרה"ד סי' רח ומהר"י וייל סי' קיב. ועי' ערה"ש שם סמ"ט וצי"ץ אליעזר חכ"ב סי' עת.

⁵⁸ צ"צ שם

⁵⁹ שו"ת ראנ"ח סי' כו ד"ה תשובה

⁶⁰ שו"ע ונו"כ שם יד

⁶¹ בפת"ש סק"ח הביא בשם שו"ת מבי"ט ח"א סימן קכב שמדייק מלשון הרמב"ם שכל שאין הקטן רוצה לחזור אין הלוקח יכול לחזור, וכמ"ש המ"מ גבי קטן שקנה קרקע שאין המוכר יכול לחזור בו.

⁶² ולפי מ"ש הנה"מ הוא משום רבית, כיון שחייב להחזיר המעות נמצאו הלואה בידו, ולדבריו אם עדיין לא נתן מעות אינו צריך להחזיר הפירות

⁶³ והסמ"ע מסתפק אם דינו כיוורד ברשות שידו על העליונה, או כיוורד שלא ברשות שידו על התחתונה, ובנה"מ כתב בשם הר"א ששון דכל שהמקח בטל דינו כיוורד ברשות, אלא שאפשר דכיון שידע שהוא פחות מבין כ' דינו כיוורד שלא ברשות, ומ"מ מסיק הנה"מ שדינו כיוורד ברשות.

⁶⁴ כדעת הרמב"ם, ודלא כדעת רבותיו שאף לאחר שנעשה בן כ' יכול למחות, וצ"ע מ"ש המחבר בתחילת הסעיף בין קודם עשרים בין אחר עשרים, אלא שהוסף תיבת מיד, ואפשר שמודה הרמב"ם שאם לא היה סיפק בידו למחות ולכן לא מיחה, יכול עדיין למחות, והסמ"ע מדייק מלשון הרמב"ם שכתב כיון שלקח המעות ונשתמש הלוקח בקרקע זו לפניו כשהיה בן עשרים ולא מיחה, נתקיימו ביד הלוקח, שהרי רצה בממכרו, ומשמע דבעינן תרתי דהיינו שלקח ממנו כל דמי שוויה, וגם נשתמש לפניו אחר שהיה בן כ' ושתק, אבל בלא"ה יכול עדיין למחות, ועי' קצה"ח ונה"מ שם, ועי' אמרי בינה קונטרס הקנינים סימן כג.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ץ 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

ז. והלכתא כגידל בר מנשה

עוד התבאר שם לאחר שהגדיל⁶⁵, אף על פי שאינו יודע בטיב משא ומתן, יכול למכור ולקנות ולתת מתנה במטלטלין⁶⁶, ובקרקע שלו שקנה או שנתנו לו מתנה, יש אומרים⁶⁷ שאינו יכול למכור עד שיהא יודע בטיב מו"מ, משום שבקרקע צריך בקיאות יותר⁶⁸. ויש אומרים⁶⁹ שאפילו אינו בקי בטיב מו"מ, כל שאינו שוטה יכול למכור.

ח. והלכתא כמר זוטרא

עוד התבאר שם שבן י"ג שנה⁷⁰ ויום אחד שהביא שתי שערות ואינו יודע בטיב משא ומתן אין עדותו עדות להעיד מה שויה של קרקע, אבל במטלטלים עדותו עדות, שמכיון שאינו בקי בטיב משא ומתן אינו מדקדק בעדות קרקע כולי האי שאינה נחשבת בעיניו, אבל בעדות מטלטלים מדקדק בהן שחשובין בעיניו.

אבל אם יעיד בגופו של קרקע בלי שומא, אין הבדל בין קרקע למטלטלין⁷¹.

ט. והלכתא כאמימר

ודעת רבותיו של הרמב"ם שאף לאחר שנעשה בן כ' יכול למחות, ובחידושי רעק"א כתב בשם הריב"ש שהסכים לדעת רבותיו של הרמב"ם, ובשם שו"ת מהר"ש כתב שיכול הלוקח המוחזק בקרקע לומר קים לי כדעת רבותיו, ועי' בנה"ג אם ובאיזה אופן יכולים יורשיו למחות

⁶⁵ שו"ע ונו"כ שם ח

⁶⁶ ובמטלטלין אין נ"מ אם הם ממה שקנה בעצמו או שירש מאביו.

⁶⁷ שו"ע ונו"כ שם ט וכן דעת הרי"ף.

⁶⁸ בפעמו"ז הביא מחלוקת בקרקע שהגבו לו בחובו אם יכול למכור, דאפשר דכיון שהיה יכול למכור השמ"ח ה"ה שיכול למכור הקרקע שבא מחמתו. וכתב הרמ"א שמ"מ ב"ד מוכרין קרקעותיו כדי לפרוע חוב אביהם, וכתב בנה"מ דה"ה לחובות עצמם, מיהו דוקא לחובות אבל לצורך עצמו אין ב"ד נזקקין להעמיד לגדול אפוטרופוס למכור בנכסיו, ובפת"ש שם סק"ו שיש חולקים, ואף לגדולים מעמידים אפוטרופוס, עיין שם, ⁶⁹ טור בשם הרא"ש.

⁷⁰ שו"ע ונו"כ לה ג

⁷¹ התוספות [ב"ב קנ"ה ע"ב ד"ה לא] ומרדכי [שם סי' תרל"ו] כתבו, דהיינו דוקא לעדות שהיתה כך שוה, דאל"כ מאי שנא קרקע ממטלטלי. ונ"ל שגם דעת הרמב"ם [פ"ט מעדות ה"ח] וטור [סעיף ו'] כן, ודלא כב"י וב"ח [שם] לדעתם. ומ"ש ב"י, דאם כן הו"ל לכתוב דין זה בדיני שומא ולא בדיני עדות. לא קשה מידי, דמ"מ כיון שמעיד שכך היתה שוה, שייך בדיני עדות. והא בגמ' [שם] נמי נקיש עדות, וכן עיקר. דהא קושית התוספות ומרדכי נכונה היא ודו"ק. וכ"פ באגודה [ב"ב סי' ר"י] ש"ך שם ג וכ"כ בתומים וכתב ונכון הוא

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטלי' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

עוד התבאר שם שהקטן שנתן⁷² מתנה לאחרים בעוד שהוא פחות מבין עשרים והוא יותר מבין י"ג והביא שתי שערות, בין במתנת בריא בין במתנת שכיב מרע שנתן הוא לאחר במתנת שכיב מרע, בין בקרקע שקנאו בין בקרקע שירש מאבותיו⁷³. מתנתו מתנה⁷⁴.

דף קנו:

י. אמרו לו מעשה באמן של בני רונל... ומתה וקיימו את

דבריה

כבר התבאר במסכת גיטין דף יג. ודרף יד: ולעיל דף קנא. שאמרו חז"ל שמתנת שכ"מ (שכיב מרע) אינה צריכה קנין באחד מדרכי הקנאה שנתבארו במתנת בריא, אלא בדיבור או בכתיבה לבד קונה המקבל⁷⁵, שדברי שכ"מ ככתובים וכמסורים דמי, כמו שכבר התבאר לעיל דף יג. ויש שכ"מ שדינו כמצוה מחמת מיתה.

והחילוק ביניהם שלא אמרו במתנת שכ"מ שקונה בלא קנין⁷⁶, אלא כשנתן כל נכסיו ולא שייר לעצמו כלום, אבל אם שייר לעצמו מקצת נכסיו שלא

⁷² שו"ע ונו"כ רלה י

⁷³ סמ"ע לו

⁷⁴ דאמרינן אילו לא הגיע לו הנאה גדולה מן המקבל לא היה נותן לו, והואיל והוא דבר שאינו מצוי תמיד אמרו חכמים ז"ל להלן קנו. תתקיים מתנתו כדי שיהיו דבריו נשמעין, ולא דקדקו שמא הנאה דעביד ליה אינו השיבה ליה לגבי קרקע זו, אלא כיון דמקרבא דעתיה דהאי קמן לגבי הנאה זו סגי.

⁷⁵ שו"ע ונו"כ רנ א, והוא מתקנת חז"ל כדי שלא תטרף דעת החולה שאינו יכול לעשות קנין המועיל בכל דבר, וחושש שלא יתקיימו דבריו שמצוה, ולכן תיקנו שבדיבור בלבד ה"ז כקנין גמור, ומ"ש בכתובין וכמסורין, ר"ל שבדברים שצריכים כתיבה ה"ז ככתיבה ובדברים הצריכים מסירה, ה"ז כמסירה, ופשוט דכתיבה כדיבור לענין זה, כמ"ש הטור, ועי' פתחי חושן חלק ח פרק מז הערה סג, ועי' נחלת שבעה סימן לו נוסח שטר מתנת שכ"מ ומ"ש שם בכיבוד דיני שכ"מ. וכתב בכנה"ג בשם שו"ת לחם רב סימן רו שאפילו לא אמר השכ"מ לתת, אלא ששאלו אותו אם רוצה לתת לפלוני ואמר הן, ה"ז כדברי שכ"מ, ומשמע מדבריו שצריכים לשאול אותו באחד מלשונות המועילים במתנת שכ"מ, וכתב עוד בשם התרוה"ד דה"ה אם אמר שמבקש מירשיו שיעשו כך וכך בנכסיו, ה"ז מתנת שכ"מ. כתב בכנה"ג סימן רנ הגה"ט אות טו שלא תיקנו דברי שכ"מ ככו"מ אלא כשאינו חב לאחרים, אבל כשיש לו חובות אינו יכול לתת במתנת שכ"מ ולהפסיד לאחרים, וצ"ע.

⁷⁶ שו"ע ונו"כ שם ד דכיון שפירש שמחמת מיתה נותן הדרין לדין מתנת שכ"מ אף על פי ששייר לעצמו חלק מהנכסים, והסמ"ע הביא בשם הלבוש שהסביר דכיון שפירש מחמת מיתה, היישינן יותר למירוף דעת אפי' במקצת, והסמ"ע דחה דבריו, וצ"ע.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

נתן, דינה כמתנת בריא שאינה נקנית אלא בקנין, אך מתנת שכ"מ במקצת אם היה מצוה מחמת מיתה, דינה כמתנת שכ"מ שקונה בלא קנין, ואם עמד חוזר אפילו אם עשו קנין.

החולה שאינו יכול להלך על רגליו בשוק⁷⁷, והרי הוא נופל על המטה, הוא הנקרא שכיב מרע, ויש אומרים⁷⁸ דדוקא בג' ימים ראשונים של החולי נקרא שכיב מרע, אבל לאחר ג' ימים דינו כמצוה מחמת מיתה, ואם הוא חולה מסוכן, אף בג' ימים ראשונים דינו כמצוה מחמת מיתה⁷⁹.

כשאמרו מתנת שכ"מ קונה, אפילו לא אמר שנותן מחמת חולי דינו כמתנת שכ"מ⁸⁰. יש אומרים⁸¹ שבמתנת שכ"מ כשימות חל הקנין למפרע משעת נתינה, ומ"מ אין מוסרין ליד הזוכה עד לאחר מיתה.

⁷⁷ שו"ע ונו"כ שם ה מלשון הרמב"ם (פ"ח מה' זכיה ה"א), וז"ל, הסומא או הפסח או הגדם או החושש בראשו או בעינו או בידו או ברגלו וכיוצא בהן (והיינו שאינו חושש אלא באחד מאבריו), הרי הוא כבריא לכל דבריו במקחו או בממכרו ובמתנותיו, אבל החולה שתשש כח כל הנוף וכשל כחו מחמת החולי עד שאינו יכול להלך על רגלו בשוק, והרי הוא נופל על המטה הוא הנקרא שכיב מרע, וכתב הדרישה (סימן רנ אות ה) שלכאורה משמע לדעת הרמב"ם שכל שאינו יכול לצאת מביתו על משענתו בשוק, וצריך להיות כלוא בבית תמיד מתשות כח, אף על פי שאינו מושכב למטה ממש מיקרי שכ"מ, ולא מיעט אלא פיסח וגיידם וסומא שהם בריאים ויוצאים בשוק, ואין להם חסרון אלא באבר אחד, וכל שנפל למטה ממש שאפילו בבית אינו יכול להלך, אפשר שלהרמב"ם הרי הוא בכלל הכביד הליו שדינו כמצוה מחמת מיתה, ולכן אינו מחלק בין ג' ימים הראשונים לאחר ג' ימים, שאפילו לאחר ג' ימים אין דינו כמצוה מחמת מיתה, ובטור כתב בשם העיטור שדעתו כהרא"ש, ובשם הר"ש בן חפני כתב שאף לאחר ג' ימים ראשונים, צריך להזכיר מחמת מיתה.

⁷⁸ רמ"א שם, והוא דעת הרא"ש, וכפי שביארו הראשונים אינו דואג כל כך בג' ימים ראשונים.

⁷⁹ בש"ך סימן פא סק"ז כתב בשם ב"י שמסוכן אפילו הולך על רגליו דינו כשכ"מ, ונראה דכיון דבגמרא משהו מסוכן ליוצא בקולר, משמע כן, ועי' בכנה"ג הגהב"י שדן אם מסוכן צריך בדיקה אם הוא בדעתו.

⁸⁰ רמ"א שם ה כתב הסמ"ע ס"ק יט אם אמר שנותן מחמת החולי ה"ו כמצוה מחמת מיתה.

⁸¹ בטור כתב שאם כתב או אמר נכסי לפלוני קונה לכשימות למפרע משעת נתינה, ותמה הב"י דהא קיי"ל שאין מתנת שכ"מ קונה אלא לאחר מיתה, כמ"ש בסימן רמח סעיף א לענין אחריו, וכן בסימן רנב סעיף א לענין שמוציאין ממנו למזונות. ובפרישה הסביר דברי הטור דכיון שאין שום קנין אלא מכח תקנת חז"ל שיהיו דבריו בקנין, ע"כ אמרינן שאם ימות איגלאי מילתא למפרע שדבריו מחיים קיימים, אבל באמת אין הקנין חל עד לאחר מיתה, שהרי אין דעתו ליתן מחיים, ומהאי טעמא יכול לבטל המתנה וליתן לאחר והב"ח כתב דע"כ צריך לפרש הא דכתובין ומסורין דמי היינו מחיים, דאל"כ איך קנה, והרי אפי' בכתובין ממש אין שטר לאחר מיתה, ובקצה"ח סימן רנ סק"א דחה דברי הב"ח וכתב דודאי במתנת שכ"מ מהני שטר גם לאחר מיתה, ועיין מש"כ ליישב דברי הטור דזוכה למפרע, ועיין בנה"מ סק"א כתב עפ"י דברי מהרי"ט דמתנת שכ"מ עשאה כמהיום ולאחר מיתה, ומ"מ מסיק דהעיקר שאינו זוכה למפרע.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

**יא. המקיים קוצים בכרם ... לא קדש אלא דבר שכמוהו
מקיימין ... שזן בערבניא מקיימין קוצים בשדות לגמליהן**

כבר התבאר במסכת שבת דף קמד: שהזורע⁸² או רואה בכרם עשב שאין דרך בני אדם לזורעו, או לקיימו, אף על פי שהוא רוצה בקיומו לבהמה או לרפואה⁸³, הרי זה לא קדש⁸⁴, ואיננו כלאים, וי"א שגם אם הדרך לקיימו בשעלה מאליו כל שאין הדרך לזורעו, איננו כלאים.

ואיננו כלאים עד שיקיים דבר שכמוהו מקיימין⁸⁵ רוב העם באותו מקום. אבל⁸⁶ אם גם באותו מקום אין מקיימין רק מיעוט העם לא קידש וגם המקיים עצמו לא קידש .

ודוקא במינין שראוין עכ"פ לאדם ע"י תיקון אף על גב שאין עומדין לתקנו, אבל מינין שאין ראוין כלל אלא לרפואה או לריח או הדלקה, אין נוהג בהן כלאים אף שמקיימין אותן לרפואה

ובמינים שאין ראוין אלא לבהמה אין להקל אא"כ אין רוב בנ"א זורעין ומקיימין מין זה.

כיצד המקיים קוצים⁸⁷ בכרם בערב⁸⁸ שרוצים בקוצים לגמליהם הרי זה קדש. ואז נאסר באותו מקום ולא במקומות אחרים. ואם הוא מין⁸⁹ שדרך להביאו

⁸² רמב"ם הלכות כלאים פרק ה הלכה יח ולא הזכיר הזורע אלא רק הרואה אך פשוט שה"ה הזורע וכן מבואר בחזו"א סי' א' סק"ב ובמתני' י"ל דנקט מקיים משום רבותא דר"א

⁸³ אורחא דמילתא נקט וה"ה אפי' רוצה אותן לאדם. חזו"א סי' א' סק"ט

⁸⁴ שנא' אשר תזרע מה שדרך בנ"א לזרוע. כ"ה בספרי תצא סי' ר"ל

⁸⁵ ואפי' קיימן לרפואה או לריח ולמוגמר ולהדלקה ולסיבה אחרת אפשר דאסור חזו"א שם סק"ב י"ד ועי' רשב"ם בכאן שכ' ג"כ דכמאכל בהמה נוהג כלאים ועמש"כ בדרך אמונה פ"א הי"ד ובבה"ל שם

⁸⁶ רדב"ז שם

⁸⁷ במאירי ב"ב קנ"ו ב' ובשבת קמ"ד ב' וגם רש"י פי' בשבת קרדונש שאין זה קוצים ממש אלא מיני עשבים דומים לקוצים ונקראים קרדונש בלע"ז וי"ל דטעמו משום דבעי שיהא ראוי לאכילה לאדם עכ"פ ע"י הדחק. ציון ההלכה שם רו

⁸⁸ מדינת ערבניא ורבנו לשיטתו דגם בחז"ל אסרי' מקיים כה"כ בהנאה שם פ"ח הי"ד אבל למאי דק"ל שם כהרא"ש דמקיים אין אסור בחז"ל אא"כ נזרעו במפולת יד לא משכחת לה בערבניא רק אם זרע קוצים ועוד מין וחרצן במפולת יד. דרך אמונה שם קכו

⁸⁹ כמבואר בירושלמי ריש מכילתין וצ"ע למה רבנו השמיטו. ציון ההלכה שם רד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

משם גם למקומות אחרים מפני חשיבותו, נאסר בכל מקום. וי"א⁹⁰ שמה שנאסר באותו מקום הוא דוקא אם יש להם צורך בזה יותר מכל העולם, כגון בערביא שיש להם רוב גמלים וצריכין קוצים לגמליהן, אבל אם בכל העולם יש ג"כ צורך כמותן, ומ"מ אין מקיימין אותו בטלה דעתו של אותו מקום וגם להם מותר.

אבל אם גם באותו מקום אין מקיימין רק מיעוט העם לא קידש, וגם המקיים עצמו לא קידש.

יב. קונין קנין משניב מרע אפי' בשבת ... שמא תטרוף דעתו עליו

שב"מ שביקש⁹¹ בשבת לעשות קנין על צואתו בכל נכסיו, אף על פי שאין קונים בשבת⁹² קונים ממנו⁹³, ואפילו מוסיף בו תנאי שצריך בו קנין כגון שמפרש שלא יוכל לחזור בו אפילו אם יעמוד מ"מ התירו משום חשש שלא תטרף דעתו⁹⁴, ויש אומרים⁹⁵ שאפילו במתנת שב"מ במקצת מותר לעשות קנין בשבת.

יג. לקטן אמרו קל וחומר לגדול

⁹⁰ תוס' ורשב"א וריטב"א בשבת קמ"ד ב

⁹¹ שו"ע ונו"כ רנד א

⁹² כמ"ש בשו"ע סימן קצה סעיף יא

⁹³ מפני שהקנין אינו מוסיף, שהרי מתנת שב"מ בכולה א"צ קנין, וקצת צ"ע לשון הטושו"ע שכתבו אף על פי שמתנת שב"מ א"צ קנין וכו', והרי כל ההיתר הוא מפני שאינו צריך, ועוד צ"ע דמשמע לשיטה זו שבמקום שצריך קנין אסור לעשות קנין, א"כ כיון שדברי שב"מ חשוב כקנין גם זה יהא אסור, אלא ע"כ שבמקום חשש שלא תטרף דעתו מותר, א"כ גם במקום שצריך יהא מותר, וצריך לומר לשיטה זו דקנין מתנת שב"מ שאינו אלא בדיבור פשיטא להו טפי דמותר מקנין שע"י מעשה.

⁹⁴ וכתב הסמ"ע שלדיעה זו לא התירו אלא כשכותב כל נכסיו שניכר שמחמת דאנת מיתה הוא נותן, אבל במתנה במקצת שגם דרך הבריאים כן, לא התירו לעשות קנין, ועי' נחלת שבעה סימן לו אות א.

⁹⁵ רמ"א שם, ואף על פי שקנין זה הוא לעיכובא, וגם אינו מחלק כל נכסיו, מ"מ כיון שאינו אלא גזירה התירו לו לעשות קנין, וכבר נתבאר שהשו"ע חולק בזה, וגם מה שסיים הרמ"א ויש חולקים הוא מדברי הטור בשם הרא"ש שהם דברי השו"ע, ועי' ערוה"ש.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

כבר התבאר במסכת פסחים דף צא: ובקדושין דף מב. שעושה אדם⁹⁶ שליח איש או אשה ואפילו אשת איש ואפילו עבד ושפחה הואיל והן בני דעת וישנן במקצת מצות נעשין שלוחין למשא ומתן, אבל מי שאינן בני דעת והן חרש שומה וקטן אינן נעשין שלוחין ולא עושין שליח אחד הקטן ואחד הקטנה⁹⁷.

אולם בזכיה על ידי אחר אין הבדל בין גדולים לקטנים ואפילו לקטן⁹⁸ בן יום אחד זכין⁹⁹. וכבר התבאר במסכת גיטין דף יא: ובקדושין דף כג. ודרף מב. שהמזכה לחבירו¹⁰⁰ מתנה על ידי אחר, כיון שהחזיק הזוכה בנכסים או בקרקע או שהגיע השטר לידו זכה המקבל, שזכין לאדם שלא בפניו ואין הנותן יכול לחזור בו, ויד המקבל על העליונה אם רוצה מקבל ואם אינו רוצה משום שלא נח לו במתנות¹⁰¹, דכתיב (משלי טו פסוק כז) וְשׂוֹנֵא מִתְּנַת יְחִיָּה, אינו מקבל, שאין זכין לו בעל כרחו.

במה דברים אמורים דמזכה על ידי אחר זכה המקבל, כשאמר לחבירו זכה במתנה זו לפלוני, אבל אם אמר לו הולך מנה זה לפלוני שאני נותנו לו, לא הוי כזכי ויכול לחזור בו כל זמן שלא הגיע ליד המקבל¹⁰².

⁹⁶ רמב"ם הלכות שלוחין ושותפין פרק ב הלכה ב

⁹⁷ חידוש לנו שאע"פ שהקטנה והקטן שוין. הו"א משום דאשכחן דקטנה יש לה יד ויש לה חצר שזוכה לה הצרה ויש לה ד' אמות אבל קטן אינו זוכה במתנה עד שתגיע ממש לידו וס"ד קטנה יש לה שליחות לפיכך הוצרך לכתוב דקטן וקטנה לא שייכי בשליחות. יקר תפארת שם

⁹⁸ שו"ע ונו"כ רמג חי

⁹⁹ זוכין לאדם שלא מדעתו, ואף על פי שאינו בר שליחות, מ"מ אתי לכלל שליחות, בדברי משפט הביא מדברי הר"ן ריש פרק האיש מקדש דאף דתיקנו רבנן לקטן זכיה ע"י אחר, מ"מ אינו יכול לעשות שליח, דבשליחות מילתא אלימתא הוא, וביאר הדב"מ דבריו שאם שלח הקטן שליח לקבל עבורו מתנה, לא אמרינן דהוי כאילו זכה עבורו ואין הקטן יכול לחזור, דבזה לא תיקנו לקטן שליחות, ודינו בזכיה ע"י אחר ויכול הקטן לומר איני רוצה במתנה, כמו גבי גדול, שאין זכין לו בעל כרחו, ואף אם נאמר דאמירת קטן לאו כלום היא, מ"מ לא תיקנו לו זכיה בע"כ, וכתב עוד דאפשר שאם בא השליח ואמר לנותן, קטן פלוני עשאי שליח לקבל והנותן מסר לשליח, אינו בכלל זכיה כלל, שלא זכה הקטן, שהרי לא נתן לו אלא ע"ד שליחות הקטן ולא מדין זכיה, ושליחות הקטן אינה כלום, עיין שם.

¹⁰⁰ שו"ע ונו"כ חו"מ רמג א

¹⁰¹ או כגון שיש בהמתנה עבדים והיה צריך לפרנסן. סמ"ע שם ב

¹⁰² מיהו אם חוזר בו אם המקבל הוא עשיר יש בו משום מחוסרי אמנה, ואם המקבל עני עיי"ש בשו"ע ונו"כ

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ץ 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

